

CSD *Center for the Study of Democracy*

University of California, Irvine

**Cộng Chúng Việt Nam
trong Giai Ñoãn Chuyển Tiếp**
Ñieu Tra Giai Trò Thế Giới: Việt Nam 2001

Russell J. Dalton
&
Ông Thủy Nhò Ngọc

Center for the Study of Democracy
3151 Social Science Plaza
University of California, Irvine
Irvine, CA 92697-5100
USA

Tóm Tắt Nội Dung

Trong tổng quan sơ sinh với các cuộc Nghiên cứu về Gia đình Thế giới (NTGTTG) năm 2000-2001, bản tổng trình này mô tả những phát hiện sơ khởi từ cuộc NTGTTG nước ta ở các quốc gia tại Việt Nam vào năm 2001. NTGTTG là một cuộc nghiên cứu quốc tế về sự thay đổi về vai trò xã hội và chính trị, nước ta thể hiện qua những cuộc thăm dò ý kiến công chúng mang tính đại diện quốc gia thuộc hơn 65 xã hội tại 6 châu lục, với gần 80% dân số thế giới.

Lần đầu tiên, nước Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam đã tham gia mạng lưới NTGTTG. Viện Nghiên cứu Con Người ở Hải Phòng đã thực hiện cuộc nghiên cứu tại Việt Nam dưới sự hướng dẫn của giáo sư Phạm Minh Hạc. Trung Tâm Nghiên cứu Dân Chủ thuộc Đại Học California tại Irvine đã hỗ trợ cho cuộc nghiên cứu này.

Về hành phúc:

- Hầu hết người Việt (91%) vui lòng hoặc rất vui lòng với hoàn cảnh hiện tại của họ; khoảng 2/3 tỏ ra hài lòng với cuộc sống nơi chung.
- Những số liệu thống kê về vai trò xã hội của người Việt Nam đang hướng đến hầu hết các nước đang phát triển và ngang hàng với các quốc gia như Trung Quốc, Mexico, Chile, và Tây Ban Nha.
- Hầu hết người dân hài lòng với tình hình tại chính của họ.

Về quan hệ xã hội:

- Gia đình là cấu trúc xã hội quan trọng nhất trong xã hội Việt Nam. Gia đình cũng là trung tâm của đời sống xã hội: đa số người Việt liên lạc với cha mẹ và thân bằng quyến thuộc mỗi tuần.
- Việc làm cũng là trọng tâm trong đời sống xã hội. Một phần ba số người nước ta nói rằng họ tiếp xúc hàng tuần với nông nghiệp, và với hơn một nửa cho rằng công ăn việc làm quan trọng trong đời sống.
- Nhiều người là thành viên của nhiều nhóm và hiệp hội, không thể ra chỉ một số ít tham gia tất cả vào các nhóm xã hội, câu lạc bộ nhóm tôn giáo, và các hiệp hội khác.
- Hầu hết người Việt nêu nghi ngờ những người xung quanh mình; 59% cho rằng nên cẩn thận khi tiếp xúc với người khác. Tuy nhiên, mức độ tin cậy về xã hội này vẫn còn cao hơn so với các nước cùng mức độ phát triển kinh tế với Việt Nam.

Về giáo dục gia đình:

- Gần 99% người Việt (99%) nghĩ rằng cha mẹ phải có kính trọng bất kể phẩm chất hay sai lầm của họ. Có 97% cũng cho rằng "một trong những mục đích chính của cuộc đời là làm cho cha mẹ hạnh phúc".

- Hầu hết tin rằng cần chú trọng vào đời sống gia đình hơn (88%).
- Hầu hết mọi người (91%) đều bác bỏ quan niệm cho rằng hôn nhân là một hình thức lợi thôi. Hầu hết (97%) không ý kiến gì với việc chồng nên đóng góp chung vào thu nhập gia đình.
- Quan niệm về vai trò truyền thống của người phụ nữ vẫn còn mạnh mẽ. Nhiều số cho rằng phụ nữ cần coi con (86%), và công việc nhà cũng thoải nguyện nhờ việc làm coi lương (86%). Một số người (56%) cũng nghĩ rằng đàn ông thích hợp với chính trị hơn.

Về đạo đức và tôn giáo:

- Công chúng có tinh thần tôn trọng luật lệ mà mình đã chấp hành có thể biến đổi cho những hành động như man khai các quyền lợi xã hội, trốn mua vé tàu xe, gian lận thuế hoặc nhận hối lộ.
- Công chúng cũng giữ những quan niệm bảo thủ về những tính và đạo đức.
- Việt Nam phần nào là một xã hội thế tục. Gần phần nửa (46%) nói họ không thuộc bất cứ tôn giáo nào và chỉ một phần nhỏ (10%) cho rằng tôn giáo đóng một vai trò quan trọng trong đời sống của họ.
- Hầu hết người Việt không nghĩ rằng chức sắc tôn giáo có thể cung cấp những hỗ trợ về mặt luân lý thích hợp cho nhu cầu xã hội. Họ cũng không tin vào thiên đàng, hỏa ngục, Thiên đàng nếu cuộc sống sau cái chết, linh hồn, hoặc những khai niệm tôn giáo Tây phương khác.

Về kinh tế

- Phần lớn những cái cách kinh tế trong thập niên vừa qua, đã thích kinh doanh từ hữu hoai (81%) hơn là quốc hữu hoai (19%).
- Mặc dù nền kinh tế đang mở cửa nhưng những người ủng hộ với chức năng của nó những câu hỏi trong cuộc nhiều tra cho thấy sự cạnh tranh đang mở cửa đang ủng hộ.
- Tinh thần lao động đang mở cửa ở Việt Nam. Nhiều người nói rằng công việc là một phần quan trọng trong đời sống của họ, và họ ít quan tâm tới việc tìm thời gian rảnh rỗi.

Về chính trị:

- Nhiều công dân quan tâm đến chính trị và thái độ luận về chính trị, xem chính trị quan trọng trong đời sống của họ. Ít người tham gia các cuộc phản đối chính trị, tuy nhiên, nhiều người có thể sẽ ký các kiến nghị, tham gia bình công hoặc các cuộc tẩy chay. Nhiều người trải qua cuộc nghiên cứu thuộc Đảng Cộng Sản hoặc các nhóm chính trị (29%).
- Công chúng thể hiện một tinh thần quốc gia mạnh mẽ. Hầu hết mọi người Việt (98%), và sẵn sàng chiến đấu cho đất nước nếu có chiến tranh.

- Sợ tin tưởng vào các cơ chế chính trị và xã hội rất phổ biến, với hơn 90% bày tỏ sự tin tưởng vào chính phủ quốc hội và quân đội.
- Hình ảnh của chính phủ đang ngày càng xấu đi. Mỗi năm trước đây dân chúng đã đánh giá cao về chính phủ và nay còn cao hơn nữa cho chính phủ không quyền.
- Tuy vậy, vẫn có những bằng chứng cho thấy sự ủng hộ việc thay đổi xã hội: 54% muốn có những cải cách xã hội dù mức độ mạnh mẽ hơn, 30% muốn có một cuộc cải cách tiệm tiến hơn, và chỉ có 16% cho rằng xã hội nên được bảo vệ chống lại việc thay đổi.
- Hầu hết (97%) hài lòng với quyết định của chính phủ về việc thêm khai niệm dân chủ vào khẩu hiệu phát triển quốc gia: "Dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ và văn minh".
- Dân chủ được xem là tích cực. Nửa số người Việt (72%) nghĩ rằng mặc dù dân chủ có thể có những vấn đề nhưng nó vẫn còn tốt hơn bất kỳ thể chế chính phủ nào khác. Một số lớn cũng *phủ nhận* ý kiến cho rằng hệ thống kinh tế sẽ văn minh tốt nhất trong một chế độ dân chủ dân chủ là thiếu đột phá và có quá nhiều tranh cãi và giải trí, và dân chủ là không tốt nếu duy trì trật tự.

Những phân tích và ý kiến trong bản báo cáo này phản ánh quan niệm riêng của các tác giả bản báo cáo và không phải là quan niệm của những nhà nghiên cứu và các viên nghiên cứu đã tham gia vào cuộc nghiên cứu này. **Russell Dalton** là Giám đốc Trung Tâm Nghiên Cứu Dân Chủ thuộc Đại học California tại Irvine và Giáo sư ngành Chính trị học. **Ông Thủy Nhô Ngọc** là nghiên cứu sinh của Trung tâm và đang theo học chương trình Tiến sĩ ngành Chính trị học.